

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VI. De Foro Competente ratione Causa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

næ locus non sit; juxta Regulam c. Cognoscentes 2. de Constitut. & Glossam ibi V. Culpâ caret.

97. Quod si factum statutò prohibitum sit ad conservandam loci tranquillitatem, v.g. ne quis gesserit certum genus armorum v.g. sclopetum, vel pugionem sub veste latentem, vel ne noctu per plateas armatus incedat; vel ad pacificam civium cum peregrinis communicationem & commercium, v.g. ne quis sine licentia magistratùs frumentum evehat, vel in locum invehat certas merces peregrinas &c. statuti transgressores peregrini quoque ac forenses pœnæ, ejus transgressioni impositæ, obnoxii sunt; quòd, ut cit. Tit. 2. n. 114. dictum, hujusmodi locorum statutis peregrini quoque ac forenses adstringantur; atque idcirco illorum transgressioni impositæ pœnæ subjecti etiam ipsi sint: nisi ipsos hujusmodi statuti probabilis ignorantia excuset, Clarus cit. n. 3. Statuti, inquam, non solius Pœnæ; quia statutum, cujus notitiam quis habet, voluntariè transgrediendò per quandam consequentiam etiam pœnæ reatum incurrit, arg. l. Aliud & c. Cognoscentes cit.

Neque ipsis patrocinator; quòd delicto annexa censura non incurritur ab iis, qui eam delicto impositam, ignorant, c. fm. de Constitut. in 6. quia inter censuras & eas, de quibus sermo est, pœnas vindicativas latum est discrimen; cum censuræ sint pœnæ Medicinales, c. 1. de Sent. excom. in 6. & secus, quàm pœnæ vindicativæ, contumaciam & Ecclesiasticæ potestatis, sub censura actum prohibentis, exigant contemptum: qui in ejus statutò impositæ probabilis ignorantia laborantibus cessat, juxta dicta cit. Tit. 2. n. 105.

☉

ARTICULUS VI.

De Foro competente ratione Causæ.

SUMMARIUM.

98. Laici Ecclesiasticum forum sortiuntur in spiritualibus:
 99. Nisi de merofacto vel possessione quaestio sit.
 100. Non etiam in causis temporalibus:
 101. Nisi de miserabilium personarum spoliatione,
 102. Rerum Ecclesiasticarum invasione,
 103. Vel peccato vitando agatur.
 104. Ecclesiasticus aliquando supplet defectum judicii Secularis.
 105. Non vicissim iste Ecclesiastici:
 106. Nisi privilegium munus,
 107. Vel causa Feudalis sit.
 108. Lites super feudis ortas aliquando rei Ordinarius,
 109. Aliquando dominus directus,
 110. Aliquando Curia Pares dirimunt,
 111. De Clerici, feudo privandi, ex causa merè Civili, etiam Secularis:
 112. De Criminali de Jure solus Ecclesiasticus:
 113. De consuetudine etiam alij judices cognoscunt.
 114. Coram Seculari clericus super bonis Regalibus,
 115. Super donatis cum reservatione jurisdictionis
 116. Et secundum aliquos aliis actionibus Realibus convenitur.
 117. Contrarium verius est de Jure:
 118. Cui passim derogavit consuetudo.
- S** Extò, ratione Causæ in judicio de-
 ducendæ reus Forum diversimodè
 sortitur. Inprimis enim forum
 Ecclesiasticum reus etiam laicus
 sortitur

fortitur, cum quæstio & controversia est de re spirituali, hoc est, ad Fidem, Sacramenta, cultum Divinum, animarum salutem & finem supernaturalem ordinatâ, aut spirituali, sive ad ejusmodi finem ordinatâ annexa, ut sunt causæ Ordinationis clericalis, consecrationis Ecclesiæ & huic competentis Asylæ, Religiosæ professionis, matrimoniorum & sponsalium, electionum, postulationum & quarumcunque aliarum provisionum beneficiorum, sepulturæ ac funeralium, decimarum, primitiarum, oblationum, juris patronatûs, criminum Hæreseos, Apostasiæ & Simoniacæ, cenfurarum, irregularitatum & similes: quas ad forum Ecclesiasticum pertinere, ex c. *Decernimus* 2. c. *Quanto* 3. de *Judiciis* c. *Tuam* 3. de *Ord. cognit.* c. *Lator* 5. c. *Causam* 7. *Qui filij legit.* c. *Ut inquisitionis* 18. *V. Prohibemus*, de *Hæreticis* in 6. c. *Si iudex* 12. de *Sent. Excommunicat.* in 6. indubitatum, & ratio clara est; quia rerum spiritualium esseque annexarum Judicialis & Authoritativa cognitio & de iis dispositio à spirituali potestate, à Christo instituta & concessa est B. Petro istiusque successoribus, *Matth. cap. 16. v. 18.* *Joan. cap. 21. v. 17.* ut ab iis in reliquos Ecclesiarum Prælatos diffundatur. *can. Ita Dominus* 7. *diff. 19. can. In novo* 2. *diff. 21. can. Rogamus* 15. *can. Loquitur* 18. *§. Episcopatus* 24. *q. 1. c. Solita* 6. de *Majorit. & Obed.* cuius potestatis laici de iure incapaces sunt, *arg. can. 1. §. Cùmque lecta*, *V. Primum*, *diff. 96. c. Ecclesia* 10. de *Constitut. Ec.* quia Secularis à Deo ad temporalia; Ecclesiastica vero & spiritualis potestas ad spiritualia hisque annexa ordinanda, à Christo Domino est instituta, ut ostendunt S. Thomas de *Regim. Princip.* *cap. 12. & 14.* *Navarrus in c. Novit*. 13. de *Judic. notab.* 3. à n. 85. & latè *Bellarminus Lib. 1. de Cleric. cap. 28.*

Excipiendæ tamen sunt causæ rerum spiritualium hisque annexarum, in quibus quæstio est de mero factio, vel possessione retinendâ aut recuperandâ: quas, si proprietatis sive Juris quæstionem admixtam non habeant, Mixti fori esse; ac proinde, cum reus conventus est laicus, de iis cognoscere tam Secularem quam Ecclesiasticum iudicem, si non de expresso Jure, saltem de consuetudine, illius Interprete, posse: & præventioni inter eos locum esse, ex communi DD. præsertim RR. sensu docent *Zæsius ad hanc Rubr. n. 9.* & *Haunold. Tom. 5. de J. & J. Traçt. 1. n. 272.* & infra *Tit. 10. & 12.* explicatiùs tradetur. Deinde excipienda est delegatio Apostolica; quantumvis enim laici de causis rerum spiritualium hisque annexarum cognoscere de Jure, & ex Prælatorum etiam inferiorum commissione, nequeant, *Glossa in c. Decernimus cit. V. Presumat*: delegari tamen ipsi possunt à Papa de potestatis suæ plenitudine, ipsos hujusmodi cognitionis capaces reddere valente, secundum *cit. Glossam*, *Decium in c. cit. n. 5.* & *Barbosam ibid. n. 8.*

Secundò, in causis merè temporalibus & prophanis reus laicus fortitur forum Principis, vel alterius Magistratûs Secularis; ut, quando iste distinctus est ab Ecclesiastico, coram isto conveniri regulariter non possit, *c. Novit* 13. de *Judiciis*, *c. Licet* 10. *& c. Ex tenore* 11. *hâc Rubr.* Ratio est; quia Prælati Ecclesiastici, & ipse etiam summus Pontifex, in causis fidelium merè temporalibus jurisdictionem per se & directè non habent, nisi temporali eorum dominio sint subiecti, *Innocent. in c. Licet cit. pr. & Zæsius l. cit. n. 19.*

Dico, Regulariter & Directè; quia variis casibus, in causis etiam temporalibus, reus laicus coram Ecclesiastico iudice conveniri, ex DD. Orthodoxorum communi & certa sententia, potest Primò quidem

quidem in causis viduarum, pupillorum, orphanorum, aliarumque miserabilium personarum, quando istaè injusta vi rerum suarum possessione sunt spoliata, *c. Ex tenore cit. & c. Ex parte 15.* Ratio est; quia hujusmodi personarum violatio spoliatioque sapit crimen Sacrilegii: cuius cognitio, illarumque vi oppressarum defensio, saltem cumulativè ad Ecclesiam spectat, *can. 1. can. Defensionis 2. dist. 87. can. Si quis de Potentibus, 24 q. 3. c. Super 26. in fine, de V. S.* ut propterea violenta earum despoliationis causa ad Ecclesiam deferri immediatè, & ordinariis iudicibus præteritis, possit, *Imola in c. Ex parte cit. n. 7. Barbosa n. 6. & Laiman n. 3.* rectè advertens, ejusmodi personarum causas in Petitorio de Jure ad forum Seculare pertinere: & de consuetudine ab illis vi spoliatis Possessorum recuperanda, propter secularium oppositionem, hodie rarè coram iudice Ecclesiastico intentari. Secundo, in causis furti aut rapinae rei sacrae, invasionis, turbationis, occupationis quarumvis aliarum rerum, ad Ecclesias, Monasteria, ceteraque Sacra & Religiosa loca pertinentium, *c. Cum sit 8. & c. Conquestus 16.* quia non tantum ablatio rerum sacrarum, sed aliarum etiam ad Divinum cultum à fidelibus oblatarum invasio occupatioque Sacrilegium reputatur, *can. Nulli, 12. q. 2. can. Sacrilegium 4. can. Sicut 12. can. Qui rapit 14. & c. 17. q. 4. Sylvester V. Sacrilegium n. 6.* quod Mixti fori est crimen, *Clarus §. fin. q. 37. n. 6. & Farinacius Prax. Criminal. q. 8. n. 132.* etsi ejus cognitionem punitivè sibi vendicent curia Seculares. Tertiò, si agatur de peccato; ab hoc enim, ut recedant, laici iudici Ecclesiastico denuntiari, & ab isto compelli possunt; sic enim causa Pacis jurata, à seculari Principe violata, deducta ad sedem Apostolicam, &

ab ista inferioribus Prælati delegata est *c. Novit. 13. de Judiciis.* Simili modo ex simplici sive, ut vocant, Nudo pacto, aut læsione infra dimidium alteri obligatus, etsi conveniri nequeat actione Civili, *l. Juris gentium 7. §. 4. l. Divisionis 45. ff. l. Legem 10. C. de Pactis & l. Rem majoris 2. C. de Rescind. vendit.* denuntiari tamen uterque Prælati Ecclesiastico, & ab isto ad impletionem pacti, *c. 1. & c. Qualiter 3. de Pactis,* & iusti pretii solutionem compelli potest, *arg. c. Novit cit.* cum id necessarium sit, ut ab Injustitiæ peccato recedant, *Fachineus Controvers. Lib. 2. cap. 25.* Quarto, si Secularis iudex officio suo desit, & litigantibus justitiam non administret, ab actore reum ad forum Ecclesiasticum trahi posse, ex *c. Licet 10. generaliter inferri & ratio reddi solet;* quòd justitiam administrari pertineat non tantum ad privatum partem, alteram indebitè gravantis, & iudicis ad certam ejus administrationem ex officio graviter obligati: sed commune bonum spirituale & pacem Reipublicæ Christianæ: bonum autem spirituale, cum ab inferioribus negligitur, procurare ad Ecclesiam spectet. Alii tamen ejus illationis generalitatem restringunt ad Magistratus & iudices Seculares, superiorem in temporalibus non recognoscentes. Eorum verò, qui talem recognoscunt, in administranda justitia negligentiam ab isto corrigendam aut suppleendam: ad Ecclesiam autem tum demum recurendum volunt, cum in Magistratu inferiore ad justitiam administrandam compellendo, ejus defectu suppleendo negligens est Princeps, aut alius Magistratus supremus; quòd administrationi justitiæ in temporalibus Ecclesia se non intromittat, quando recursus est ad superiorem, inferioris defectum supplere valentem ac volentem, *Panormit. in c. cit. n. 9. Suarez de Censur. disp. 20.*

diff. 20. f. 1 à n. 15. & alii, quos refert & sequitur laudatus Oliva de Foro Eccles. Lib. 2. q. 44. n. 3. Unde

105. Dubium oritur, an vicissim iudicis Ecclesiastici in causarum decisionibus & clericorum punitione negligentiam supplere valeat Princeps aut alius Magistratus Secularis. Quod cum Glossa in can. Filiis 31. V. Regis, 16. q. 7. Decianus Tom. 1. Tract. Criminal. lib. 4. cap. 9. n. 83. Menochius Retinenda remed. 3. n. 354. & quidam alii desumunt ex can. cit. quò Archiepiscopi in rerum Ecclesiasticarum administratione negligentia Regis auri- bus dicitur intimanda: cujus textus dispositionem firmat praxis Hispaniæ, in qua à iudice Ecclesiastico in civilibus & criminalibus causis gravati ad tribunal Regium recurrunt. Neque, ut videri potest, id immeritò; cum arg. c. Licet cit. tum verò; quòd Secularis curia Republicam & ipsam Ecclesiam defendentis potius, quàm agentis partes gerat.

Verùm, sicut cæterorum DD. Ecclesiasticis non infestorum, communi frustragiò recepta, sic spectatò tam Jure, quàm ratione, certa est doctrina Suarez Lib. 4. de Defens. Fidei cap. 14. § 34. Marthæ de Jurisdic. p. 4. casu 456. Farinac. cit. q. 8. n. 46. Gonzalez in c. Qualiter 17. de Judiciis n. 4. & aliorum apud hos & laudatum Olivam n. 4. potestati Seculari Ecclesiasticorum Prælatorum negligentiam supplendi auctoritatem negantium, propter claram decisionem c. Qualiter cit. &c. & istà non minùs claram ac solidam rationem; quòd potestati Ordinis inferioris id nullo Jure indultum legatur respectu superioris: cujusmodi spiritualis & Ecclesiastica est respectu Secularis, c. Solita 6. de Major. & Obed. Sed Superiori tantùm respectu inferioris, can. Cum simus 9. q. 31. quia ad supplendam alicujus negligentiam, necessaria est co-

gnitio & jurisdicção: quam respectu Ecclesiastici non habet Magistratus Secularis: sicut contrà respectu ipsius, in iustitiæ administratione negligentis, juxta dicta, Ecclesiasticus habet.

Neque contrarium evincit textus can. Filiis cit. quia Imprimis varias & valdè ancipites habet expositiones; ac proinde ad causarum & controversarum quæstionum decisionem vix potest allegari, secundùm doctrinam Baldi in l. In ambiguo 3. ff. de Reb. dub. & Felin. in c. 1. de Consti. n. 55. præsertim adversus claram decisionem c. Qualiter cit. quã aliisque sanctionibus Ecclesiasticis posterioribus, can. cit. contentum Jus, quatenus Seculari potestati favere videtur, correctum & abrogatum; volunt T. T. apud Barbosam in can. cit. n. 6. in fine. Deinde; quia ex comuni Interpp. sensu in causa Ecclesiastica recursus ad Regem can. cit. permittitur, non tanquam ad iudicem: sed, vel tanquam ad ejus advocatum ac patronum; ut extrajudicialiter curet, ne per dilapidationem Ecclesiæ damnum patiantur: vel quando quoad aliquod genus causarum Ecclesiasticarum privilegiò Apostolicò, vel istius aliquando obtenti famâ seu comuni existimatione cum immemoriali tempore fulcitur, cit. Marthæ casu 143. n. 4. & Barbofa n. 6. juxta dicta Lib. 1. tit. 4. à n. 50. Demum; quia Canon ille desumptus est ex concilio Toletano IX. cujus celebrati tempore, propter intersectorum barbarorum dominatum, ad Sedem Apostolicam difficillimus fuit recursus: eamque ob causam iste injustè gravatis à Metropolitano ad Regem permissus fuit indulgentiâ & privilegiò ipsius Sedis Apostolicæ: quò, aut ejus aliquando indulti famâ, allegatam Hispaniæ praxin niti, asserunt Bannez 12. q. 67. art. 1. dub. 2. Cenedo Quest. 45. Canon, n. 18. Marthæ cit. n. 4. &c. Accedit; quòd, vi

106.

quòd, vi praxis hodie in Hispania vigentis, Regii in Clericos sibi non vindicent jurisdictionem: sed tantum reos injustè gravatos, præmissa simplici notione declarent & defendant adversus gravamen, Gonzalez in c. Qualiter cit. n. 6.

107. Excipiendus tamen hoc loco est iudex Ecclesiasticus, in controversiis super feudo ortis, iustitiam non administrans vasallis; ejus enim negligentiam à Principe Seculari suppleri posse, ex c. Extransmissa 6. & c. Verum 7. cum Felino in c. Qualiter n. 1. & Panormit. in c. Verum cit. n. 16. rectè advertit Oliva cit. q. 44. n. 11. quòd iste respectu causæ Feudalis illius superior sit;

108. Tertio enim, ratione Feudi reus clericus non raro Seculare: & contra laicum Ecclesiasticum forum sortitur, c. Ceterum §. de Judiciis, c. Extransmissa & c. Verum cit. Quà in re tamen usu prodita & à DD. recepta est non una distinctio inter quæstiones & personas litigantes.

Et primò quidem, si lis seu controversia est inter vasallum & extraneum; vel etiam inter hunc & dominum directum, v.g. quòd extraneus rem non feudalem, aut in ea servitutem, vel aliud simile jus sibi vendicat, causæ cognitio ad rei conventi judicem ordinarium pertinet, juxta Lib. 2. Feud. Tit. 43. ne aliàs Dominus directus iudex sit in propria causa, contra Regulam Rubric. & l. Unic. C. Ne quis in sua causa, Glossa in c. Ceterum cit. Panormit & Felinus ibid. n. 13. & Clarus §. Feudum, q. 90. n. 7.

Secundò, eidem rei conventi Ordinario judici competit cognitio, cum super uno feudo inter duos, aliud feudum à domino directo non obtinentes, litigatur, cujus illud, sive quis ratione ejus sit vasallus, Feud. Lib. 2. Tit. 15. §. Illud tamen; hoc ipsò enim, quòd hujusmodi litigantes aliud feudum à domino directo

non habeant, & feudum litigiosum ad se pertinere uterque contendat, eorum unus tantum est vasallus, alter verò necessariò extraneus; & propterea coram iudice Ordinario conveniendus. Ita cum Decio in c. Ceterum cit. n. 11. Imola ibid. n. 6. Curtio Jun. Traët. Feudal. p. 7. n. 5. Fachineus Controvers. lib. 7. cap. 101. dissentiente Schradero Traët. Feudal. p. 10. f. 2. n. 8. & cum Panormit. in c. Ceterum cit. n. 13. Socino in c. Extransmissa cit. n. 29. controversiæ decisionem adituente ipsius feudi domino directo; quòd ea verè sit causa Feudalis; ac proinde coram eo, vel si coram ipso nequeat, coram curiæ Paribus petra tractanda, secundum Feud. Lib. 2. cit. Tit. 55. §. 2. V. Præerea & c. Extransmissa cit.

Tercio de controversia, super feudi 109. proprietate vel possessione inter duos vasallos orta, cognoscere, est domini directi eorum immediati Feud. Lib. eodem, Tit. 55. §. fin. V. Præerea, sive ille & iste Seculares, sive Ecclesiastici sint, c. Ceterum, c. Extransmissa & c. Verum cit. Rationem autem, cur vasallus clericus, privilegiò fori non obstante, coram domino directo etiam laico ex Ecclesiæ, §. fin. cit. dispositionem approbantis, permissione conveniri possit, reddit Panormit. in c. Verum cit. n. 13. quòd, cum penes vasallum solummodo utile: directum autem dominium sit penes dominum, rei feudalis utilitatem illi liberaliter quidem, sed ita concedentis; ut certis casibus valeat revocari: proprietas verò penes ipsum remaneat, dominus directus, controversiam super feudo inter vasallos ortam definiendò, de re propria, suoque beneficio ac liberalitate penes alterum existente, cognoscere, & pronuntiare videatur.

Quartò, si super feudo orta lis sit inter ipsum dominum directum & vasallum: 110. & iste

& iste rem, de qua agitur, feudalem esse, non inficietur: sed quæstio sit super ejus concessione, devolutione, retentione, servitiis, vel tributo ratione illius præstandis, cognitio pertinet ad Pares Curia, sive alios ejus domini directi & provinciarum vasallos, communi utriusque partis litigantis consensu eligendos, §. *fin. cit. V. Si verò, cit. Lib. 2. Tit. 16.* sive illi & hi laici, sive clerici sint; quia in feudalibus Ecclesia & clerici Feudorum Consuetudinibus, Jure Ecclesiastico approbante, subijciuntur, *cit. Oliva p. 3. q. 29. n. 21.* Curia autem Paribus, quod alios vasallos in provincia dominus non habeat, deficientibus, causæ cognitionem ad Ordinarium Seculare, si reus conventus laicus: aut, si ipse clericus vel Ecclesia sit, ad Ecclesiasticum judicem spectare, cum Glossa in §. *fin. cit. V. Pares Curia, Baldo ibid. n. 8.* Panormit in *c. Verum cit.* & aliis tradit Menoch, *cit. Remed. n. 444.*

Quintò, ab eodem Ordinario judice decidenda est controversia, orta super re, quam dominus directus feudalem: vasallus contra allodiam ac liberam esse contendit; ne dominus directus, ejus causæ cognitionem sibi vendicans, jus dicat in propria causa, ut cum Baldo in §. *fin. cit. V. Præterea, n. 4.* Panormit, in *c. Caterum cit. n. 13.* docent Clarus §. *5. cit. n. 7.* & Menochius *cit. Remed. 3. n. 428.* Siverò coram Ordinario, rem litigiosam feudalem esse, constiterit, controversias inter dominum & vasallum, super ea ortas, ad Curia Parium judicium remittendas, rectè notant *cit. Clarus n. 7. & Oliva n. 27.*

III. Dubium controversumque est, an domino directo Seculari competat cognitio de crimine clerici vasalli, inducente feudi privationem. Possent volunt Baldus in *c. Quæ Ecclesiarum 7. de Constitut. n. 5. &*

Jason in *Prelud. Feud. à n. 5.* suadetque ratio; quod clerici & Ecclesia quoad feuda non aliter considerentur, quàm ceteri vasalli; cum ea, sicut laicis, sic etiam ipsi concessa censeantur cum oneribus & obligationibus, inductis per Consuetudines Feudales; ac proinde ob crimen iisdem casibus, quibus laici, etiam ipsi feuda amittant: & sicut illi, sic etiam ipsi subijciantur jurisdictioni domini directi. Confirmatur paritate clericis, à Principe Seculari assumpti ad officium Seculare: qui ab illo deponi potest, si in officio delinquat. Cur non pari ratione, si feloniam committat, privari feudo?

Sed verius *cit. Martha p. 4. casu 89. 112.* Oliva *n. 19.* Fagnanus in *c. Caterum cit. n. 29.* Haunold *Tom. 5. de J. & J. Tract. 1. n. 23.* & Prænobilis ac Magnificus D. Dominicus Bassius *Semicent. Controvers. 10. n. 11.* quantumvis, cum ad amissionem feudi ex causa merè Civili, omissione petitionis investituræ, feudi alienatione, omissione auxilii vel denuntiationis & similibus contra clericum agitur, cognitionem adstruant domino directo, etiam Seculari: huic tamen eam competere, cum Innocentio in *c. Verum cit. n. 2.* Panormit. & Alex. de Nevo *ibid. n. 15.* aliisque Interpp. negant, quando ex crimine proprio dicto (ut sunt Proditio, Parricidium, Stuprum, illatum domini uxori aut filia, & similia delicta non solum ex contractu vel Consuetudine feudali, sed Naturali Divinòque Gentiumque & Communi Jure graviter prohibita) Feudi privationem inducente, vasallus Ecclesiasticus tam civiliter, quàm criminaliter convenitur; quod generalis Regula sit, de clericis & personis Ecclesiasticis cujuscunque crimine, neque directè neque indirectè, cognosci posse à Curia sive judice Seculari, *c. At si clerici 4. c. Cum non ab homine 10. de Judic. c. Nullus 2. c. Si diligenti*

12. *hac Rubr. & c. Unico de Cleric. conjug. in. 6.* à qua Regula clerici aliique vassalli Ecclesiastici nullo Jure excipiuntur. Quare de vassalli clerici crimine cognoscere solummodo poterit iudex Ecclesiasticus: à quo, si condemnatur, tum demum feudum, ipsi ablatum, alteri poterit concedi. Si verò absolvatur, ad ejus amissionem, ex eodem crimine agi amplius non potest, *citt. Innocent, n. 2. & Panormit. n. 17.*

Neque aliud evincit ratio allata in contrarium; quia, licet ut ceteri vassalli, sic etiam clericus feudum obtinens consideretur, cum contra eum merè civiliter & ex alia causa quam ex crimine propriè dicto agitur: aliud tamen obtinet, quando ex isto convenitur; quia clerico competens Fori privilegium, quoad ejus conventionem ex crimine nupiam relaxatum, aut approbatum est Jus feudale: sicut hoc approbatum, & illi quoad conventiones merè Civiles derogatum est *c. Cateris, Ex transmissa, & c. Verum citt.*

Neque paritas est vassalli cum Officiali; quia iste à Principe assumitur omnino liberè, & cum tacita conditione; ut, cum libuerit, officium ipsi possit auferri: quò modò cum non concedantur feuda, & his vassalli, non ad libitum, sed ex causis suntaxat Jure expressis, privari possint, ad feudi privationem opus est cognitione judiciali & condemnatione de crimine, domino Seculari in clericum vassallum Jure non competente. De Jure, inquam; quia plurium provinciarum usu aliud est receptum: & de vassallorum etiam Ecclesiasticorum criminibus, feudi privationem inducentibus, cognoscunt domini directi, etiam Seculares: quam consuetudinem aliter, quam tacita Ecclesiasticæ approbatione defendi vix posse, censet *citt. Haunold. n. 248.*

114. Quarto, sicut super feudo, sic e-

tiam super bonis Regalibus coram Principe & curia Seculari, perinde ut laicos, sic & clericos atque Ecclesias conveniri posse, cum Gutierrez *Practice. Lib. 1. q. 10. n. 1. tradit Palao Tract. 11. disp. Umic. p. 7. n. 5.* quòd hujusmodi bona clericis & Ecclesiis concessa præsumantur sub conditione; ut super iis ortæ controversiæ à Principe definiantur. Unde, si talia bona clericis & Ecclesiis concedantur, has & illos super iis in foro Seculari conveniendos, cum iisdem docet Haunold *citt. n. 236. in fine.*

Dubium nascitur, an Princeps vel alius dominus Secularis bona & res suas per donationis viam in Ecclesiam aliumve locum vel personam Ecclesiasticam transferre valeat cum reservatione jurisdictionis & cognitionis controversiarum, super iis movendarum: sub eaque conditione facta donatio acceptari. Id certè negat Ranbeck *Panoplia Immunit. Disp. 2. cap. 6. controvers. 6. n. 24.* & negandum luadet ratio; quia donationis eò pacto & conditione factæ acceptatio continet renuntiationem privilegii Fori Ecclesiastici, sanctionibus Canonis non permissam, imò apertè reprobam *c. Si diligenti 12. hac Rubr.* cum privilegium illud non privatam personæ vel loci, sed totius ordinis seu statûs Ecclesiastici & publicum Jus sit: juri autem publico privatorum pactionibus renuntiari non posse, explorati Juris Regula sit, *c. cit. §. l. Jus publicum 38. ff. de Pactis.*

Verius tamen, donationem locò vel personæ Ecclesiasticæ cum jurisdictionis reservatione factam & acceptatam subsistere, cum Felino *in c. Ecclesia 10. de Constitut. n. 22. Anchorano Consil. 323. & aliis VV. sustinent Molina Tract. 5. de J. & J. disp. 6. n. 6. Suarez Defens. Fidei Lib. 4. cap. 5. n. 13. Laiman Lib. 4. tract. 9. cap. 5. n. 4. & Libertatis Ecclesiasticæ accuratiff-*

accuratissimus assertor Del. Bene de Immunit. cap. 7. dub. 4. n. 1. quos secuti sunt Haunold. Tom. 5. de J. & J. Tract. 1. n. 236. Pirrhing. ad Rubr. de Immunit. n. 74. in sine & laudatus D. Collega D. Bassus controvers. 13. n. 9. Ratio est; quia, cum quilibet rerum suarum moderator & arbiter sit, l. In re mandata 21. C. Mandati, earum traditioni apponere potest conditiones, quas vult: dummodo honesta & Jure reprobata non sint, l. In traditionibus & c. Verum 4. de Condit. apposit. ubi Glossa V. Conditione & Panormit. à n. 1. Conditio autem reservans jurisdictionem, in bona per viam donationis translata in Ecclesiam aliumve locum vel personam Ecclesiasticam, honesta sit & Jure non reprobata: imò eò ipsò; quòd Principes alique Seculares domini bona sua allodialia Ecclesiis concedere valeant in feudum, c. Caterum 5. & c. Novus 13. de Judiciis, aperte approbata; cum concessione rei in feudum ex ipsa istius natura non solum obligatio ad fidelitatem & honesta servitia sive obsequia personalia exhibenda obligatio vasallo imponatur Feud. Lib. 2. tit. 3. §. fin. Tit. 23. in sine, & Tit. 55. pr. & c. sed etiam forum sive jurisdictio, in bona in feudum concessa, domino directo vel paribus Curiae reservetur, c. Ex transmissa 6. & c. Verum 7. hanc Rubr.

Neque istius reservationem in bona Ecclesiae & c. donata convellit contra eam deducta ratio, cum; quia ista non convellit concessionem rerum in feudum Ecclesiis, quae multò gravior est, quam reservatio solius jurisdictionis in bona donata: tum verò; quia, cum hujusmodi reservatione facta donationis acceptatio propriè non est renuntiatio privilegii fori Ecclesiastici; cum res ita donata Ecclesiastico foro nunquam fuerit subjecta; ac proinde cum fori reservatione facta do-

nationis acceptatione jus Ecclesiae quaesitum non dimittatur: sicut fit per veram & propriè dictam renuntiationem: quam sui & jam quaesiti juris dimissionem esse, cum Flamin. de Resignat. Lib. 1. q. 1. n. 9. dictum est Lib. 1. Tit. 9. n. 1.

Dubium secundò & maximi momenti ac praedicti controversia est, an Clerici aliaque personae & loca Ecclesiastica sicut super Feudalibus, Regalibus & cum jurisdictionis reservatione donatis, sic etiam super aliis bonis ac rebus suis in foro Seculari conveniri de Jure valeant actione Reali. Possè enim auctor est Godofredus in l. De his 3. c. de Episc. & Cleric. n. 2. cujus Opinionem Bartolus in l. Incola 29. ff. ad Municip. n. 5. cit. Gutierrez Lib. 2. q. 123. n. 7. Gaill. Praelic. Lib. 1. observat. 37. n. 4. & postquam ea tribunalium usu invalescere cepit, ceteri Legistae ita obfirmatò studio amplexi sunt; ut hodie clavum Herculi extorqueas facilius, quam ratione aliquà hanc suam ipsis eximas Opinioneem. Ratio, quae praecipuè moventur, est; quòd ex una, c. At si Clerici, c. Nullus civ. c. Quòd si clericus 5. c. Seculares 2. hanc Rubr. in 6. Auth. Sancimus, Auth. Sed hodie C. de Episcop. & Cleric. aliaque constitutiones Ecclesiasticae & Imperiales, in quibus clericorum aliarumque personarum & locorum Ecclesiasticorum à Seculari foro exemptio fundatur, disertè loquantur de non judicandis aut distringendis in isto illorum personis; ex altera verò parte, actio realis clerici non personam, sed rem duntaxat, v.g. praedium spectet; in eaque clericus non tam reus sit, quam defensor: qui privilegio Fori non juvatur, quò minus sequatur forum personae, aut etiam rei, cujus suscipit defensionem, l. Venditor 49. ff. de Judiciis. Confirmatur; quia actione Reali in iudicium vocatur non persona clericus; cum de istius obligatio-

ne non

ne non agatur, §. *Omnium 1. Instit. de A-*
Elion. sed res, secundum usitatum phar-
sin *VV. JCT.* orum, iudicium vel senten-
tiam rei controversiæ dari vel dici, asser-
entium, *l. Liberto 32. §. fin. ff. de Negot. gest.*
§. l. Sed & locum 4. §. 5. ff. Fin. regund.

117. Sed verius, clericum, Ecclesiam &c.
de Jure, etiam Reali actione conveniri in
foro Seculari non posse, cum Panormit.
in c. Ecclesia 10. de Conflit. n. 22. Baldo
in Auth. Clericus C. de Episc. & Cleric. n.
2. Tiraquell. de Retract. lign. §. 32. Glos.
1. n. 81. Boerio decis. 69. n. 35. Steph.
Gratiano Discept. cap. 16. à n. 21. Rol-
land. à Valle Lib. 2. Consil. 23. n. 13. de-
fendunt Covarruvias Practic. cap. 31. n.
5. Maranta Ord. Judic. p. 4. dist. 11. n. 2.
& Farinac. Prax. Criminal. q. 8. n. 21.
Quorum doctrina omnium alicujus no-
minis ac notæ *TT. & Canonistarum* cal-
culò approbata est, claròque Jure nititur &
solidà ratione.

Jure quidem §. *Nullus post can. Cla-*
ricum 2. can. Nullus 5. ibi, Episcopus ne-
que pro Civili neque pro Criminali cau-
sa ad judicem Civilem producat, *can.*
Inolita 39. can. Placuit 40. §. c. 11. q. 1.
c. Si diligenti 12. ibi, In Criminali seu in
Civili negotio, hâc Rubr. Auth. Sed hodie,
ibi, In qualibet causa Criminali vel Pe-
ccuniaria, Auth. Statuimus C. de Episc.
& Cleric. qui & similes textus alii, cum
utrumque genus causarum Criminalium
& Civilium exprimant: earumque no-
minibus clericorum causas omnes com-
prehendant, ad actiones Personales sine
violentia nequeunt restringi. Imò per-
sonas Ecclesiasticas actione etiam Reali
in foro tantum Ecclesiastico conveniri o-
portere, perspicuè habetur, *c. fin. de Ju-*
dicis, cujus textu laicus, qui ab Abbate &
Conventu super quasi possessione juris e-
ligendi Rectorem Politicum, sive officia-
lem Secularem, ut rectè observat Cani-

fius *in c. cit. n. 9. & ex c. cit.* plena lecti-
one indubitatè constat & *Tit. 12. n. 121.* O-
stendetur; adeoque super rei mere tem-
poralis quasi possessione in foro Seculari
conventus succubuit, istos in Petitorio,
sive super ejus juris proprietate, mutato
foro, coram judice Ecclesiastico debuit
convenire: quantumvis aliàs, ne causa-
rum continentia dividatur, iudex, qui de
Possessione cognovit, cognoscere etiam
debeat de proprietate, *c. 1. de Causa Poss.*
& Propr. §. l. Nulli 10. C. de Judicis, lu-
culento argumento, clericos & ceteras
Ecclesiasticas personas locaque actione et-
iam Reali in foro Seculari conveniri de
Jure non posse.

Ratione verò, partim; quia res &
bona, tanquam accessoria personæ, illius
forum sequuntur, ut mutata conditione
& statu personæ etiam rerum forum mu-
tetur; sic enim res & bona assumentis
militiam Secularem &c. ad illius forum
transeunt, *l. Magisterie 6. ff. de Juridict.*
omn. jud. §. l. fin. C. de Agent. in reb. Cur
ergo forum Ecclesiasticum non fortian-
tur res & bona clericorum? cum, quæ re-
ligiosis adherent, religiola fiant, *l. Quæ*
religiosis 43. ff. de R. V. & ad clericatum
assumptus transferit ad militiam Cœles-
stem, statum multò, quàm hujus Seculi
militum est, nobiliorem ac digniorem,
partim verò; quia de causa & actione Re-
ali judicialiter cognoscens jurisdictionem
etiam exercet in personam domini, sive
possessoris in judicio conventi, eum ci-
tandò & comparere compellendò: juris-
dictione autem in personam clerici, utpotè
Fori Ecclesiastici privilegiò munitam, ex-
ercere nequit iudex Secularis. Unde pla-
nè corruunt, quæ in contrarium allata
sunt argumenta: quibus

Majorem vim non habet; quòd quis-
que forum fortiat in loco, ubi sita est
res, de qua controversia in judicium est
deducenda

deducenda, c. fin. hâc Rubr. S. l. fin. C. Ubi in rem alt. exerc. quia forum quisque etiam sortitur in loco contractûs, per ejusdem c. fin. S. l. Hæres 19. ff. de Judic. textus: & tamen etiam secundum oppositæ Opinionis Assertores, clericus, ubi contraxit, actione Personali, qualis ex contractu oritur, §. Omnium cit. conveniri nequit in foro Seculari. Quare, sicut ratione contractûs Personali, sic Reali etiam actione ratione rei, clericus in foro tantum Ecclesiastico conveniri potest in loco, ubi res est sita, ut probè advertit cit. Haunold. n. 236.

118. Dixi tamen, de Jure; quia isti in multis locis hodie prævaluit contraria consuetudo: quam tamen, cum quid facti sit, probandam, rectè monet Magnific. D. Collega Dominic. Bassus Semicent. controvers. 9. n. 3. Probatam autem, Faber in §. Si verò 3. Instit. de Satiat. n. 7. difficilem, & invalidam pronuntiat Baldus c. Decernimus 2. de Judiciis in fine. Inclementius eam habent duo Socini: dum, quò ea Jure nitatur, à se ignorari, ingenuè fatetur Senior, Lib. 4. Consil. 13. n. 30. Junior verò, eam Papæ tolerantia excusari non posse, monet in c. 1. de Foro compet. n. 35.

ARTICULUS VII.

De Foro Competente
ratione Jactationis seu
Diffamationis.

SUMMARIUM.

119. Diffamans ad diffamationis probationem cogitur,
120. Coram non suo, sed diffamati judice:
121. Sive eum super statu vel crimine,
122. Sive super alia re vel jure traduxerit

123. Etiam si ipse clericus, & laicus sit
judex:
124. A quo, præfixò probationis terminò
citatur,
125. Eâ citatione preventionem induci,
aliqui asserunt:
126. Alii insiciantur.
127. Diffamato contumaciter absenti
silentium injungitur.
128. Diffamans diffamationis factum
129. Ejus veritatem diffamator probat.
130. Secus ad perpetuum silentium ob-
ligatur.
131. Remedium l. 8. ff. de Fidejussori-
bus.

119. Septimò forum quis sortitur ratione Jactationis seu Diffamationis: quod competit ex l. Diffamari 5. C. de Ingeniis & manumiss. cujus beneficiò, in ingenuitatis possessione constitutus, si à quopiam inquietetur ac diffamatur, quasi ingenuus non sit, apud judicem conquiri & petere ab eo potest; ut diffamanti assignet certà terminù, intra quem suæ jactationis sive traductionis veritatem, sive diffamato objectæ servilis conditionis maculam probet: & si in probatione defecerit, perpetuum ei silentium imponatur. Quod sanctione Imperiali providè introductum est, ad reprimendam temeritatem illorum, qui improvidà & malitiosà jactatione detrahunt proborum statui, eorumque existimationem publicam lædunt, Socinus in l. 1. §. Si hæres 16. ff. ad S. C. Trebell. Ubi

Dubium est primò, quis in hac Jactationis seu Diffamationis causa competens sit judex. Primà enim fronte, competens & à diffamato ad eundem esse, videri potest judex ipsius diffamantis, cum; quòd iste tanquam reus in judicio conveniatur: actor autem rei forum sequatur, ex Regula c. Si Clericus 5. c. Cum sit 8. hâc Rubric. S. l. Juris 2. C. de Jurisdic. omn. Jud. tum verò;